

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ALI против СРБИЈЕ

(Представка број 4662/22)

ПРЕСУДА

Члан 3. (процесни аспект) • Изручење • Пропуст домаћих власти да испитају, на начин компатибилан са захтевима праксе Суда, тврдњу подносиоца представке о постојању ризика од злостављања пре његовог изручивања Бахреину

Члан 34 • Ометање остваривања права на представку • Непоштовање привремене мере према правилу 39.

Припремила Служба Секретара. Није обавезујућа по Суд.

СТРАЗБУР
25. март 2025. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима утврђеним у члану 44. став 2. Конвенције. Она може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Ali против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Већа у саставу:

Ioannis Ktistakis, *председник*,

Peeter Roosma,

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir,

Diana Kovatcheva,

Úna Ní Raifeartaigh,

Mateja Đurović, *судије*,

и Milan Blaško, *секретар Одељења*,

Имајући у виду:

представку против Републике Србије (број 4662/22) поднету Суду према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”) од стране држављанина Краљевине Бахреин, господина *Ahmet Jaafar Mohamed Ali* (у даљем тексту: „подносилац”), дана 21. јануара 2022. године;

одлуку да се Влада Републике Србије (у даљем тексту: „Влада”) обавести о притужбама у вези са изручењем подносиоца у Бахреин, ризиком да тамо буде подвргнут мучењу или нечовечном или понижавајућем поступању и наводним недостатком делотворног домаћег правног лека у том погледу, и да се остатак представке прогласи недопуштеним;

одлуку од 21. јануара 2022. године да се Влади одреди привремена мера у складу са правилом 39. Пословника Суда и да се предмету додели приоритет према правилу 41. Пословника Суда;

одлуку од 28. јануара 2022. године да се укине привремена мера одређена Влади према правилу 39. Пословника Суда;

Запажања страна у спору;

Након већања на затвореној седници одржаној 4. марта 2025. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

УВОД

1. Предметни случај се углавном односи на притужбе подносиоца према члану 3. Конвенције да су у време његовог изручења постојали суштински разлози за веровање да би се, уколико буде изручен, суочио са реалним ризиком да буде подвргнут мучењу или нечовечном или понижавајућем поступању; да би га његово изручење изложило казни доживотног затвора без изгледа да ће икада бити пуштен на слободу; те да домаћи органи нису размотрили ниједно од наведених питања приликом одлучивања о његовом изручењу. Предметни случај се такође тиче његовог изручења из Србије у Бахреин, без обзира на привремену меру коју је Суд одредио на основу правила 39. Пословника Суда.

ЧИЊЕНИЦЕ

2. Подносилац је рођен 1973. године и тренутно се налази у затвору у Бахреину. Њега је заступао господин М. Штамбук, адвокат из Београда.

3. Владу је заступала госпођа З. Јадријевић Младар, њена заступница.

4. Чињенице предмета се могу сумирати на следећи начин.

I. ХАПШЕЊЕ И ПОСТУПАК ИЗРУЧЕЊА ПОДНОСИОЦА

5. Подносилац је ухапшен у Србији дана 3. новембра 2021. године по међународној потерници огранка Интерпола у Бахреину. Њему је додељена адвокатица по службеној дужности.

6. Истог дана, судија за претходни поступак Вишег суда у Београду је подносиоцу одредио притвор, јер су постојале околности које су указивале на могућност да ће подносилац побећи или се сакрити како би избегао изручивање по расписаној међународној потерници огранка Интерпола у Бахреину. У решењу о одређивању притвора је наведено да је 7. октобра 2013. године, након суђења у одсуству, подносилац осуђен у Бахреину по законима о борби против тероризма за производњу, коришћење и поседовање експлозивних направа, угрожавање јавне безбедности и наношења штете државној и приватној имовини. Суд у Бахреину га је осудио на доживотни затвор. У решењу о одређивању притвора је наведено да је подносилац држављанин Бахреина, да нема пријављено боравиште нити да је запослен у Србији и да је у време лишења слободе код себе имао фалсификовани српски пасош. У одлуци је такође наведено да је подносилац одбио да одговори на било која питања усмерена на утврђивање да ли су испуњени критеријуми за изручивање, укључујући питања о његовим личним околностима, његовом држављанству, његовом односу са државом молићом и самим захтевом за изручење.

7. Бахреин је 12. новембра 2021. године затражио изручење подносиоца како би дотични отпочео са издржавањем казне доживотног затвора на коју је осуђен 7. октобра 2013. године (видети став 6. горе).

8. Истог дана, 12. новембра 2021. године, адвокатица подносиоца коју је држава поставила је уложила жалбу на решење о притвору. Она је навела да је подносилац био политички затвореник и да је као такав био подобан да тражи азил, те да је његова осуда за кривична дела, у вези са којима је затражено његово изручење, начин

обрачуна са верском мањином којој је подносилац припадао. Она се позвала на члан 6. Закона о азилу, који прописује да ниједно лице не сме бити протерано или враћено на територију где би његов живот или слобода били угрожени због његове вероисповести (видети став 47. у наставку). Она је такође навела да је подносилац био законито у Србији ради стицања образовања.

9. Подносилац је 15. новембра 2021. године упутио допис Вишем суду. У наведеном допису је тврдио да је у својој домовини лажно оптужен да је терориста, да је политички активиста и шиит и да ће у случају његовог изручења прво бити мучен, а затим и убијен, због чега је тражио заштиту и азил. Он је навео да је у Србију дошао из Ирака, преко Турске. Такође је тражио да му се дозволи да обави телефонски разговор са својом породицом како би добио „личног” адвоката. Истог дана, Виши суд је проследио примерак дописа подносиоца његовој адвокатици коју је држава одредила на упознавање са истим.

10. Дана 17. новембра 2021. године, Виши суд је одбио жалбу адвокатице подносиоца (видети став 8. горе), потврђујући своје раније налазе (видети став 6. горе). Суд је такође сматрао да су тврдње адвокатице подносиоца, да је подносилац био политички затвореник и да је могао да тражи азил, беспредметне, с обзиром на то да он заправо није тражио азил.

11. Дана 7. децембра 2021. године, Виши суд је утврдио да су испуњени сви законски услови за изручење подносиоца. Суд се посебно позвао на чл. 6–12. Европске конвенције о екстрадицији (видети ст. 61–67. у наставку), као и на члан 7. став 1. тач. 1)–3) и члан 16. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима (видети ст. 51–52. у наставку). Суд је посебно приметио да је подносиоцу суђено у његовом одсуству, и да је надлежни орган у Бахреину дао гаранције да ће подносиоцу бити поново суђено у његовом присуству. Даље је утврдио да подносилац није држављанин Србије; да кривична дела за која је затражено његово изручење нису извршена на територији Србије; да та кривична дела нису почињена против Србије или њених грађана; да се та кривична дела према домаћем закону такође сматрају кривичним делима у Србији; да кривично гоњење за кривична дела и извршење казне нису застарели; да се за та кривична дела не предвиђа амнестија; и да подносилац за та кривична дела није био оптужен нити ослобођен оптужби у Србији. Виши суд се није бавио питањем да ли би се подносилац суочио са ризиком од мучења или злостављања уколико буде изручен.

12. Подносилац је 9. децембра 2021. године упутио други допис Вишем суду, негирајући оптужбе против њега. Он је навео да је политички активиста у области радничких права и да поседује документацију и фотографије које то доказују. Он је тврдио да је, након почетка револуције у Бахреину, био стављен на списак активиста, у време када је отишао у Иран. Подносилац је тражио да се састане са адвокатом и судијом како би детаљније образложио своје поднеске и пружио доказе у том погледу, као и да се састане са службеником УН, пошто је у Србију дошао да тражи азил.

13. Дана 13. децембра 2021. године, адвокатица подносиоца коју је одредила држава је уложила жалбу у име подносиоца на решење од 7. децембра 2021. године (видети став 11. горе). Она је тврдила да је дотични политички затвореник и шиит по вероисповести, и да би био суочен са ризиком од мучења, злостављања и потенцијалном смртном казном уколико би био изручен. Она је тврдила да Виши суд није узео у обзир његове поднеске од 15. новембра 2021. године (видети став 9. горе), у којима се посебно наводи да ће, уколико буде био изручен, прво бити подвргнут мучењу, а затим и убијен. Она је тврдила да држава молила не поштује чак ни минимални ниво у погледу људских права, те да је иста вршила прогон, мучење и злостављање шиита, политичких противника, активиста за људска права и оних који су критиковали власти. Она се позвала на два новинска чланка о изрицању смртне казне тројци држављана Бахреина и о даљем погоршању стања људских права у Бахреину. Она се такође позвала на члан 6. Закона о азилу (видети став 47. у наставку).

14. Подносилац је 14. децембра 2021. године упутио још један допис Вишем суду. Тражио је да му се дозволи да контактира своју породицу и да види свог адвоката, јер је био у притвору више од 40 дана без остваривања било каквог контакта било са својом породицом, било са адвокатом. Он је тврдио да поседује доказе да је невин.

15. Подносилац је дана 21. децембра 2021. године упутио још један допис Вишем суду, тражећи остваривање контакта са својом породицом, пошто му није било дозвољено да контактира било кога од момента лишења слободе.

16. Дана 29. децембра 2021. године је одржана седница у Апелационом суду у Београду. У записнику са седнице је наведено да адвокатица подносиоца није била присутна због штрајка адвоката (став 37. у наставку) и да је подносилац, у одговору на питање суда, изјавио да га његова адвокатица никада није посетила у притвору, нити је имао било какав контакт са њом. Рочиште је потом одложено.

17. Дана 17. јануара 2022. године, Апелациони суд је одржао нову седницу. Адвокатица подносиоца је поновила жалбене основе које је раније навела у својим поднесцима (видети став 13. горе). Подносилац је тврдио да је

био политички активиста од 1994. године, за шта је имао доказе, као и да није остварио било какав контакт са својом адвокатицом или породицом у претходна три месеца. Он је тврдио да је осуђен на казну доживотног затвора за нешто што није учинио; да би у његовом случају било немогуће да се његов предмет поново размотри и да је сваки политички активиста у Бахреину третиран као терориста, те да му је суђено без икаквог права да се брани. Он је такође био шиит по вероисповести, при чему су шиити били жртве политичке сегрегације у Бахреину. Он је навео да је раније упутио неколико дописа и да је недавно упутио још један, али да није добио било какав одговор. Он је навео да је у последњем допису затражио да му се дозволи да контактира адвоката како би документацију у свом поседу предао суду на испитивање. Такође је тражио и да му се дозволи да настави са студијама и животом у Србији, као и да контактира своју породицу.

18. Истог дана, подносилац је упутио допис Апелационом суду. Он је тврдио да је био раднички активиста у Бахреину у периоду од 1994. до 2011. године, али да је ситуација постала опасна те је 2011. године отишао у Иран, где је провео наредних десет година. Он је навео да је поседовао доказе који поткрепљују његове тврдње, али да није остварио ниједан састанак са својом адвокатицом у претходна три месеца, те је тражио да му се дозволи контакт са породицом како би ангажовао адвоката који би могао да поднесе сву документацију суду.

19. Апелациони суд је 17. јануара 2022. године потврдио решење Вишег суда, позивајући се на своју анализу и закључке о испуњености критеријума за изручење како је предвиђено Европском конвенцијом о екстрадицији и Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима (видети став 11. горе). Он је одбацио тврдњу да би се подносилац могао суочити са смртном казном (видети став 13. горе) уколико би био изручен, на основу тога што релевантни статут Бахреина не прописује смртну казну за кривично дело у вези са којим је затражено изручење подносиоца. Суд није испитао да ли би подносилац заиста био суочен са ризиком од злостављања уколико би био изручен.

20. Министар правде је 18. јануара 2022. године одобрио захтев за изручење подносиоца с обзиром да су испуњени сви предуслови за такав поступак, а посебно они прописани чланом 16. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима (видети став 52. у наставку). У одлуци је наведено да је изручење дозвољено под одређеним условима. Тачније, без сагласности Србије

(а) подносилац није могао бити кривично гоњен за друга кривична дела почињена пре његовог изручења;

(б) не може му се изрећи кривична санкција за друга кривична дела почињена пре него што је изручење подносиоца могло да се изврши; и

(в) није могао бити изручен трећој држави ради кривичног гоњења за друга кривична дела почињена пре изручења.

Одлука се детаљно позивала на налазе судова (видети ст. 11. и 19. горе), и њоме је прецизирано да ће је спровести Министарство унутрашњих послова. Одлука се није бавила питањем да ли би подносилац био суочен са ризиком од злостављања уколико би био изручен.

II. ИЗРУЧЕЊЕ ПОДНОСИОЦА

21. Дана 19. јануара 2022. године, адвокатица подносиоца коју је одредила држава је затражила помоћ од Београдског центра за људска права (у даљем тексту: „Београдски центар за људска права”).

22. Дана 20. јануара 2022. године, сестра подносиоца је ступила у контакт са Београдским центром за људска права јер његова породица није знала где се он налази. Дотична их је замолила да заступају подносиоца. Такође је овластила два адвоката да заступају њу и очигледно њеног брата.

23. Истог дана, 20. јануара 2022. године, Београдски центар за људска права је путем електронске поште обавестио Канцеларију за азил, Управу граничне полиције и представнике *UNHCR*-а да је подносилац, који је био шиит по вероисповести, осуђен на доживотну казну затвора у Бахреину и да чека изручење тој земљи. Даље их је обавестио да подносилац жели да поднесе захтев за азил, и затражио да му се омогући приступ поступку азила. Београдски центар за људска права је прецизирао да је подносилац током екстрадиционог поступка изразио своју намеру да затражи азил пред судовима.

24. Управа граничне полиције је 21. јануара 2022. године одговорила путем електронске поште да би било неопходно да је подносилац контактира било лично, било преко заступника који би такође требао да достави своје пуномоћје.

25. Истог дана, 21. јануара 2022. године, двојица адвоката и неки од запослених из Београдског центра за људска права (видети став 22. горе) су посетили подносиоца у притвору. Он им је рекао да је више пута изјавио да жели

да поднесе захтев за азил у Србији. Он је овластио петоро запослених у Београдском центру за људска права и два адвоката да га заступају, укључујући у погледу његовог захтева за азил. У 15.21 истог дана, један од нових заступника подносиоца је Управи граничне полиције и Канцеларији за азил поштом проследио пуномоћје подносиоца за поступање, и поново затражио да се подносиоцу омогући приступ поступку азила. Канцеларија за азил се затвара у 15.30.

26. Истог дана, полицијски службеник је телефоном обавестио судију за претходни поступак Вишег суда да је изручење подносиоца планирано за уторак, 25. јануара 2022. године.

27. У 13.13 истога дана, односно у петак, 21. јануара 2022. године, Суд је примио захтев правних заступника подносиоца да се Влади одреди привремена мера према правилу 39. Пословника Суда, којом се спречава изручење подносиоца представке Бахреину. У 19.57 истога дана, Суд је одредио привремену меру у којој је прецизирано да подносилац не треба да буде изручен Бахреину до 25. фебруара 2022. године. О изрицању наведене привремене мере је одмах обавештена Влада.

28. У 21.23 те вечери, Београдски центар за људска права је путем електронске поште обавестио Управу граничне полиције и Канцеларију за азил о изрицању привремене мере. Исте вечери, у 22.18, Канцеларија заступника је о томе путем електронске поште обавестила Министарство унутрашњих послова и Министарство правде. Исте информације су овим телима такође достављене поштом у понедељак, 24. јануара.

29. Дана 22. јануара 2022. године, у суботу, огранак Интерпола у Бахреину је затражио да подносилац буде изручен у раним јутарњим часовима у понедељак, 24. јануара 2022. године.

30. Истог дана, полицијски службеник је телефоном обавестио судију за претходни поступак Вишег суда да ће изручење подносиоца бити извршено 24. јануара у раним јутарњим часовима. Судија је упутио допис Управи Окружног затвора којим је истој наложио да дозволи двојци полицијских службеника да одведу подносиоца из затвора током ноћи 24. јануара, како би га предали представницима Бахреина у 4 часова ујутру 24. јануара.

31. Полицијски службеник је 23. јануара 2022. године обавестио истог судију телефоном да је Интерпол обавештен да је Суд изрекао привремену меру којом се обуставља изручење подносиоца, и питао да ли судија може „konačno да реши то питање”. Судија му је рекао да је Министарство правде једини надлежни орган да одлучује у овом случају.

32. Дана 24. јануара 2022. године у 4 часова ујутру, подносилац представке је изручен Бахреину.

33. Београдски центар за људска права је 25. јануара 2022. године упутио упите Канцеларији за азил при Управи граничне полиције о захтеву за азил подносиоца.

34. Управа граничне полиције је 27. јануара 2022. године обавестила Београдски центар за људска права да подносилац није био регистрован као лице које је изразило намеру да затражи азил према члану 35, нити је поднео захтев за азил према члану 36. Закона о азилу (видети ст. 49–50. у наставку).

35. Суд је 28. јануара 2022. године укинуо привремену меру од 21. јануара 2022. године (видети став 27. горе).

36. Пуномоћници подносиоца су 18. фебруара 2022. године уложили уставну жалбу против одлука Апелационог суда и одлука Министарства правде од 17. и 18. јануара 2022. године (видети ст. 19–20. горе). Они су тврдили да иако је подносилац у више наврата изјавио да се боји прогона у случају његовог изручења, због чега је желео азил, домаћи органи нису размотрили то питање, као ни питање да ли постоји могућност условног пуштања на слободу у случају казне доживотног затвора. Такође су тврдили да подносиоцу није био дозвољен приступ поступку азила. Штавише, његова адвокатица коју је одредила држава није обављала своје дужности професионално и благовремено, јер га је само једном посетила у притвору одмах након што је ухапшен: други пут га је видела када је био заједно са његовим новим пуномоћницима. Подносилац је тражио надокнаду од 1.000.000 српских динара (приближно 8.500 евра (EUR)) на име нематеријалне штете. На дан 11. фебруар 2025. године, уставна жалба подносиоца је још увек била у раду.

III. ОСТАЛЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЧИЊЕНИЦЕ

37. У периоду од 24. децембра 2021. до 18. јануара 2022. године, адвокати у Републици Србији су били у штрајку.

38. Дана 24. јануара 2022. године, односно на датум када је подносилац изручен, Бахреинска новинска агенција и Министарство унутрашњих послова Бахреина су известили о изручењу подносиоца, као и о томе да је осуђен на три казне доживотног затвора и десетогодишњу затворску казну за кривична дела повезана са тероризмом.

Дана 29. јануара 2022. године, новинска агенција Бахреина је известила да је подносилац осуђен на четири казне доживотног затвора.

39. Канцеларија Заштитника грађана је на неутврђени датум током 2022. године покренула испитни поступак на сопствену иницијативу, након што је из медија сазнала да је подносилац изручен мимо привремене мере изречене од стране Суда. Заштитник грађана је, између осталог, утврдио да је подносилац у својим поднесцима Вишем суду од 9. 14. и 21. децембра 2021. године изразио своју намеру да затражи азил у Србији, наводећи разлоге због којих је напустио своју земљу и зашто је имао оправдану бојазан да ће се суочити са ризиком од мучења и злостављања уколико би био враћен у Бахреин. Такође је утврдио да подносилац није био регистрован у складу са чланом 35, нити је поднео захтев за азил у складу са чланом 36. Закона о азилу. Заштитник грађана је даље утврдио да је допис подносиоца упућен Вишем суду од 15. новембра 2021. године, у којем је изразио намеру да затражи азил у Србији, прослеђен његовом адвокату на поступање. Заштитник грађана је даље утврдио да је Министарство правде било званично обавештено о привременој мери изреченој од стране Суда 24. јануара 2022. године и да је, сходно члану 37. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима (видети став 58. у наставку), изручење извршено на основу споразума између Министарства унутрашњих послова и државе молиље, као и да Министарство правде није учествовало у практичном поступку извршења изручења. Имајући у виду све утврђене чињенице, Заштитник грађана је у свом извештају од 9. августа 2022. године утврдио да није било незаконитости нити неправилности како у поступку изручења, тако и у поступку азила у случају подносиоца.

40. Пуномоћници подносиоца су 28. новембра 2022. године затражили од Суда да изрекне још једну привремену меру којом би се наложило Влади да покуша да подносиоца врати у Србију. У прилог том захтеву, пуномоћници подносиоца су поднели писану изјаву од 23. новембра 2022. године од стране S.A.A., бахреинског адвоката за људска права и члана оснивача Бахреинског института за права и демократију са седиштем у Лондону. S.A.A. је известио да је након изручења подносилац држан у самици, да је био лишен физичког вежбања, изложен вирусу COVID-19, држан у неадекватним условима и да му је ускраћена медицинска помоћ. Конкретно, подносиоцу је било дозвољено да по први пут напусти своју ћелију тек десет дана након изручења, односно 3. фебруара 2022. године. Дана 21. фебруара 2022. године су га напала три затворска чувара, услед чега је задобио повреду грудног коша. Упркос наведеној чињеници, подносилац је био тај који је оптужен и осуђен на годину дана затвора због напада на тројицу затворских службеника. S.A.A. је навео да су пресуде донете на основу изјава затворских чувара, без разматрања видео снимка који говори у прилог супротном, и без обзира на повреду грудног коша коју је подносилац претрпео током напада. Повреда грудног коша подносиоца није била констатована од стране лекара све до новембра 2022. године, када је одведен како би се направио рендгенски снимак. У моменту када је S.A.A. састављао своју изјаву, још нису били доступни резултати рендгенског снимка подносиоца. Подносилац је на дан напада пребачен у други део затвора, те је поводом тога ступио у штрајк глађу, који је наставио до 5. марта 2022. године. S.A.A. такође је навео да су жалбе подносиоца одбијене након лажног судског поступка, да у многим инстанцама није имао свог адвоката, те да му је у многим другим инстанцама било забрањено да присуствује рочиштима.

41. Захтев је следећег дана одбијен.

42. Пуномоћник подносиоца је пред Судом навео да је подносилац након изручења био у затвору *Jau*, да није имао приступ адвокату, да његовој породици није било дозвољено да га посећује и да му је било дозвољено да обави телефонски позив са само пет бројева. У августу 2023. године, неколико стотина затвореника у затвору *Jau*, укључујући и подносиоца, ступило је у штрајк глађу у знак протеста због сурових затворских услова. Током штрајка, подносиоца су прскали сузавцем док су му ноге биле везане лисицама, био је предмет подсмеха и ругања, и стављен је у самицу док је још увек био везан лисицама. Такође је два пута ударен песницом приликом одвођења у самицу.

РЕЛЕВАНТНИ ПРАВНИ ОКВИР И ПРАКСА

I. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Закон о Уставном суду (објављен у „Службеном гласнику Републике Србије” – СГ РС – бр. 109/07, 99/11, 18/13, 103/15 и 40/15)

43. Чланови 82–92. Закона о Уставном суду прописују поступак одлучивања по уставним жалбама у Србији.

44. Члан 86. прописује да уставна жалба, по правилу, не спречава примену појединачног акта или радње против које је изјављена. Међутим, Уставни суд може да одложи извршење оспореног акта или радње, на предлог подносиоца жалбе, ако би извршење проузроковало ненадокнадиву штету подносиоцу жалбе, при чему одлагање није супротно јавном интересу, нити би се одлагањем нанела већа штета трећем лицу.

45. Члан 89. прописује да се уставна жалба одлуком усваја или одбија као неоснована. Када Уставни суд утврди повреду људског или мањинског права или слобода зајемчених Уставом, он може поништити оспорену одлуку, забранити одређене радње или одредити предузимање друге радње ради отклањања штетних последица утврђене повреде, и може донети одлуку о обештећењу. Одлуком којом се усваја уставна жалба Уставни суд ће одлучити и о било којем захтеву подносиоца уставне жалбе за накнаду материјалне, односно нематеријалне штете.

В. Закон о азилу и привременој заштити (објављен у „Службеном гласнику РС”, број 24/18)

46. Законом о азилу се уређују, између осталог, права и обавезе тражилаца азила, као и услови и поступак за одобрење и престанак права на азил.

47. Члан 6. прописује, између осталог, да ниједно лице не сме бити протерано или враћено на територију где би његов живот или слобода били угрожени због његове вероисповести, припадности одређеној друштвеној групи или политичког уверења. Наведено се не примењује на лице које је правноснажном пресудом осуђено за кривично дело за које се према законодавству Републике Србије може изрећи казна затвора у трајању од пет година или тежа казна, јер такво лице представља опасност за јавни поредак. Независно од претходно наведеног, ниједно лице не сме бити протерано или против своје воље враћено на територију на којој постоји ризик да ће бити подвргнуто мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању.

48. Чланом 20. прописано је да све поступке везане за одобравање и престанак права на азил у целости води Канцеларија за азил, као организациона јединица Министарства унутрашњих послова надлежна за послове азила, која такође доноси све одлуке о праву на азил.

49. Чланом 35. у релевантном делу, прописано је да странац може усменим или писменим путем изразити своју намеру да затражи азил пред овлашћеним полицијским службеником Министарства унутрашњих послова приликом граничне контроле на уласку у Републику Србију или на територији Републике Србије. Изузетно, странац може изразити намеру да поднесе захтев за азил и у центру за азил, у другом објекту предвиђеном за смештај тражилаца азила или у прихватилишту за странце. Овлашћени полицијски службеник Министарства унутрашњих послова мора странцу, који је изразио намеру да затражи азил, издати потврду о регистрацији.

50. Чланом 36. је, између осталог, прописано да се поступак азила покреће подношењем захтева за азил овлашћеном службенику Канцеларије за азил најкасније у року од петнаест дана од дана регистрације. Ако овлашћени службеник Канцеларије за азил не омогући странцу коме је издата потврда о регистрацији да поднесе захтев за азил у горе наведеном року, тражилац азила може то учинити попуњавањем обрасца захтева за азил у року од осам дана од дана истека рока од петнаест дана. Поступак азила се сматра покренутим достављањем обрасца захтева за азил Канцеларији за азил. Захтев за азил подноси се лично, осим у случајевима предвиђеним овим законом. Уколико се захтев за азил подноси преко другог лица у складу са одредбама овог закона, тражилац азила мора бити лично присутан.

С. Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима (објављен у „Службеном гласнику РС”, број 20/09)

51. У члану 7. став 1. тач. 1)–3) прописане су претпоставке за пружање међународне правне помоћи. Они укључују захтеве да кривично дело поводом којег се захтева пружање међународне правне помоћи представља кривично дело по закону Републике Србије; да за такво кривично дело није правоснажно окончан кривични поступак пред домаћим судовима; да кривична санкција за такво кривично дело није у потпуности извршена; и да кривично гоњење или извршење кривичне санкције није искључено услед застарелости, амнестије или помиловања. Став 1. тач. 4)–5) овог члана даље прописују да се захтев за изручење не сме односити на политичко кривично дело, кривично дело у вези са политичким кривичним делом или дело које се састоји искључиво у повреди војних дужности, осим ако се ради о кривичном делу према међународном хуманитарном праву; и да пружањем међународне правне помоћи не би повредило суверенитет, безбедност, јавни поредак или друге интересе од суштинског значаја за Републику Србију.

Одлуку о испуњености прва три критеријума доносе судови, док одлуку о испуњености друга два критеријума доноси министар надлежан за правосуђе.

52. Члан 16. прописује следеће претпоставке за изручење:

(1) да лице чије се изручење захтева није држављанин Републике Србије;

(2) да дело поводом којег се захтева изручење није извршено на територији Републике Србије, против ње или њеног држављанина;

(3) да се против истог лица у Републици Србији не води кривични поступак због кривичног дела поводом којег се захтева изручење;

(4) да по домаћем закону постоје услови за понављање кривичног поступка за кривично дело поводом којег се захтева изручење лица против којег је правноснажно окончан поступак пред домаћим судом;

(5) да је утврђена истоветност лица чије се изручење захтева;

(6) да постоји правноснажна судска одлука да је лице чије се изручење тражи учинило кривично дело поводом којег се захтева изручење;

(7) да држава молила да гаранције да ће у случају осуде у одсуству поступак бити поновљен у присуству изрученог лица;

(8) да држава молила да гаранције да смртна казна која је прописана за кривично дело поводом којег се захтева изручење неће бити изречена, односно извршена.

53. Члан 21. у мери у којој је то релевантно, прописује да истражни судија мора саслушати лице чије се изручење захтева о свим околностима битним за утврђивање претпоставки за изручење, а нарочито о личним приликама, држављанству и односима таквог лица са државом молићом, као и о захтеву за изручење.

54. Члан 27. прописује да ће суд или одбити изручење или одлучити да су испуњене претпоставке за изручење.

55. Члан 29. прописује да ће суд, уколико су испуњене претпоставке за изручење, донети решење о томе. Против наведеног решења се може уложити жалба у року од три дана од пријема таквог решења. Након саслушања јавног тужиоца, лица чије се изручење захтева и његовог правног заступника, апелациони суд ће потврдити, укинути или преиначити решење да су испуњене претпоставке за изручење.

56. Члан 31. прописује да се правноснажно решење о испуњености претпоставки за изручење доставља списима министру надлежном за правосуђе, који затим одлучује да ли ће одобрити захтев за изручење или не.

57. Члан 33. прописује да министар надлежан за правосуђе мора одбити изручење лица уколико нису испуњене претпоставке из члана 7. став 1. тач. 4) и 5) овог закона (видети став 51. горе). Изручење ће бити одбијено и ако у поступку суђења у одсуству лицу чије се изручење захтева нису остварене гаранције правичног суђења.

58. Члан 37. прописује да решење о изручењу извршава Министарство унутрашњих послова. Конкретније, Министарство ће постићи договор о месту, времену и начину изручења лица са надлежним органима државе молиће.

II. РЕЛЕВАНТНА СУДСКА ПРАКСА НА ДОМАЋЕМ НИВОУ

59. Уставни суд је 30. октобра 2014. године пресудио у корист подносиоца уставне жалбе који је пореклом из Сомалије и укинуо пресуду Управног суда, који је потврдио одлуку Канцеларије за азил о одбијању захтева за азил који је подносилац уставне жалбе поднео. Уставни суд је саопштио да Управни суд треба да размотри извештаје међународних и релевантних невладиних организација о тадашњим приликама у Сомалији – а нарочито извештаје о безбедности и политичкој ситуацији – у новом поступку. Суд је одбио захтев подносиоца уставне жалбе за одлагање извршења решења МУП-а којим му је наложено да напусти земљу у року од 30 дана, јер дотични против тог решења није уложио уставну жалбу.

60. Подносилац је навео да је поступак пред Уставним судом у том предмету трајао 1.046 дана. Влада тај навод није оспорила.

III. МЕЂУНАРОДНИ МАТЕРИЈАЛИ

A. Европска конвенција о екстрадицији

61. Члан 6. Европске конвенције о екстрадицији утврђује да стране уговорнице имају право да одбију да изруче своје држављане.

62. Члан 7. утврђује да замољена страна може одбити да изручи лице за кривично дело које се, према њеном законодавству, третира као да је у целини или делимично извршено на њеној територији или на месту које се третира као њена територија. У случају да је кривично дело због којег је поднет захтев за изручење почињено ван територије стране молиће, изручење се може одбити само ако законодавство замољене стране не дозвољава

кривично гоњење за исту категорију кривичног дела када је извршено ван њене територије или уколико такво законодавство не дозвољава изручење за кривично дело које је предмет захтева за изручење.

63. Члан 8. утврђује да замољена страна може одбити да изручи лице ако органи те стране воде поступак против таквог лица у вези са кривичним делом или кривичним делима за које се тражи изручење.

64. Члан 9. утврђује да се изручење не сме одобрити ако су надлежни органи замољене стране већ правоснажно осудили лице у вези са кривичним делом или кривичним делима због којих се тражи његово изручење. Изручење се може одбити ако су надлежни органи замољене стране одлучили да не покрену или да обуставе поступак у вези са истим кривичним делом или кривичним делима.

65. Члан 10. утврђује да се изручење не сме одобрити када лице више не може бити кривично гоњено нити кажњено према законодавству било стране молиље, било замољене стране услед наступања застарелости.

66. Члан 11. утврђује да ако је за кривично дело за које се тражи изручење прописана смртна казна према законодавству стране молиље, док према законодавству замољене стране за такво кривично дело није прописана смртна казна или се смртна казна углавном не извршава, изручивање се може одбити осим уколико страна молиља не пружи такве гаранције које су према оцени замољене стране довољне како би сматрала да смртна казна неће бити извршена.

67. Чланом 12. су дефинисани процедура за подношење захтева за изручење и потребна пратећа документација.

В. Комитет против тортуре Уједињених нација (UNCAT) Закључна запажања о другом и трећем периодичном извештају Бахрена (усвојена од стране Комитета на шездесетој седници (18. април – 12. мај 2017. године))

68. У својим Закључним запажањима из 2017. *UNCAT* је изразио забринутост због континуираних бројних и доследних навода о широко распрострањеном мучењу и злостављању лица која су лишена слободе у свим притворским јединицама и другде, а у циљу изнуђивања исказа/признања или као облик казне. *UNCAT* је даље изразио забринутост због климе некажњивости за коју се чинило да преовладава као последица малог броја осуђујућих пресуда за мучење и казни изречених лицима одговорним за мучење које је, између осталог, резултирало смрћу лица које је трпело мучење, а које нису биле сразмерне тежини злочина. Комитет је такође изразио забринутост због тренутног одређивања дуготрајних периода самице за осуђена лица као облика казне у више притворских центара, због пренасељености која је и даље проблем у притворским јединицама, као и због извештаја о лошим материјалним и хигијенским условима у притворским јединицама, укључујући неадекватне просторије за одржавање личне хигијене и тоалет, недостатак приступа адекватним количинама хране или хране која је задовољавајућег квалитета, недостатак приступа здравственој заштити, недостатак активности на отвореном и непотребна ограничења у вези са посетама од стране чланова породице.

С. Резолуција Европског парламента од 11. марта 2021. године о стању људских права у Краљевини Бахреин, са посебним освртом на случајеве лица осуђених на смртну казну и бранитеља људских права (2021/2578(RSP))

69. У својој Резолуцији од 11. марта 2021. године, Европски парламент је изразио дубоку забринутост због континуираног погоршања ситуације у погледу људских права у Бахреину чак и након десет година од побуне у тој земљи током „арапског пролећа”. Он је изразио посебну забринутост због злоупотребе закона који се тичу борбе против тероризма у Бахреину. Такође је осудио наставак употребе мучења, ускраћивање здравствене заштите и друге облике окрутног и понижавајућег поступања или кажњавања затвореника, укључујући против мирољубивих демонстраната и цивилних лица. Такође је позвао на темељну и информисану истрагу свих навода о мучењу како би се одговорни за такво поступање процесуирали. Парламент је, између осталог, известио да се у Бахреину не толерише било каква политичка опозиција и да се заговорници људских права, новинари и политички активисти суочавају са сталним систематским нападима, узнемиравањем, притварањем, мучењем, застрашивањем, забраном путовања и одузимањем држављанства. У извештају се такође изражава жаљење због тешких затворских услова у овој земљи. Парламент је констатовао да су здравствени и хигијенски услови у пренатрпаним затворима у Бахреину и даље изузетно лоши, и да је затвореницима ускраћена хитна медицинска помоћ.

IV. ОСТАЛИ МАТЕРИЈАЛИ

А. Извештаји међународне невладине организације Human Rights Watch

1. Извештај међународне невладине организације Human Rights Watch „Повратак тортуре – поновно успостављање употребе физичке принуде током испитивања у Бахреину”, фебруар 2010. године

70. У извештају међународне невладине организације *Human Rights Watch* из фебруара 2010. године закључено је да су од краја 2007. године, званичници Бахреина наставили са спровођењем мучења у погледу лица осумњичених да угрожавају безбедност. На основу обављених разговора и прегледа документарних записа, међународна невладина организација *Human Rights Watch* је закључила да постоје веродостојни докази да су снаге безбедности Бахреина од децембра 2007. године користиле електрошок уређаје против притвореника; везивале их у стресним положајима; тукли по стопалима гуменим цревима и/или пендрецима; шамарали их, ударали песницама, шутирали и тукли оруђем; приморавали их да стоје током дужег временског периода; и претили им смрћу и силовањем. Многи од притвореника су били младићи из већински шиитске муслиманске заједнице, чији су улични протести због наводне дискриминације коју су трпели од стране владе, у којој су претежно сунити, редовно доводили до сукоба дотичних са снагама безбедности.

71. У извештају се наводе разговори обављени са више људи, укључујући и подносиоца. У свом интервјуу, који је обављен у јуну 2009. године, подносилац представке је навео да је у децембру 2007. године ухапшен и одведен у Одељење за кривичне истраге. Том приликом му је стављан повез преко очију, био је потпуно суспендован у ваздуху најмање два пута, трпео ударце нечим што је деловало као гумено црево и био шутиран. Лекари при Министарству здравља који су га накнадно прегледали по налогу суда након пријављивања злостављања, су приликом прегледа утврдили зарасле ране на његовом зглобу, у погледу којих су донели закључак да су могле бити последица притиска изазваног везивањем лисицама. Подносилац је такође навео да су му претили црним уређајем који је личио на електрични бријач, и да му је полицајац претио да ће га силовати.

2. Извештај међународне невладине организације Human Rights Watch о Бахреину из јануара 2012. године

72. У јануару 2012. године, међународна невладина организација *Human Rights Watch* је известила да су бахреинске безбедносне снаге користиле смртоносну силу како би сузбиле мирне антивладине и продемократске протесте средином фебруара 2011. године, што је довело до смрти више од 40 људи, укључујући четворо који су преминули у притвору у априлу 2011. године од последица мучења или лекарског немара. Она је даље известила да је након тога уследила систематска кампања одмазде у којој је ухапшено на хиљаде демонстраната или појединаца који су подржавали или су били осумњичени да подржавају протесте. Десетине притвореника, укључујући лекаре, медицинске сестре и особље хитне помоћи који су ухапшени у марту и априлу 2011. године, након пуштања на слободу је навело да су били злостављани или мучени током трајања њиховог притвора, често како би били приморани да дају исказ/признање. Неки од опозиционих лидера и активиста који су ухапшени због наводних кривичних дела повезаних са тероризмом 2010. године, а који су пуштени у фебруару 2011. године, такође су изјавили да су били подвргнути како физичком, тако и психичком злостављању, које је у одређеним случајевима представљало мучење. Злостављање је укључивало претње; понижавање; стављање у самицу; ударце у пределу главе, груди и других осетљивих подручја; ударце по табанима штаповима или цревима; ускраћивање сна; ускраћивање приступа тоалету; и подвргавање електрошоковима. Одређена лица су изјавила да су била подвргнута сексуалном узнемиравању или нападовању. Међународна невладина организација *Human Rights Watch* је такође известила да су сукоби са снагама безбедности редовно избијали када су демонстранти одржавали демонстрације у селима са претежно шиитском популацијом.

3. Извештај међународне невладине организације Human Rights Watch из маја 2014. године

73. У мају 2014. године, међународна невладина организација *Human Rights Watch* је известила о Независној истражној комисији Бахреина, коју је у јуну 2011. године основао краљ Бахреина како би истражила наводе о кршењу људских права у вези са сузбијањем продемократских демонстрација од стране владе те земље које су избиле у фебруару 2011. године. Комисија је објавила свој опсежан извештај крајем 2011. године, закључивши, између осталог, да су припадници безбедносних снага злостављали појединце у притвору, што представља „намерну праксу малтретирања” која је у неким случајевима „била усмерена ка изнуђивању исказа/признања под принудом, док је у другим случајевима ... [служила] у сврху одмазде и кажњавања”. Комисија је препоручила да „све наводе о мучењу и сличном поступању истражује независно и непристрасно тело” и да ће „[таква] истрага ... бити способна да доведе до кривичног гоњења умешаних појединаца, како директно тако и на свим нивоима одговорности...”.

4. Извештај међународне невладине организације Human Rights Watch из децембра 2021. године

74. У извештају међународне невладине организације *Human Rights Watch* из децембра 2021. године је закључено да власти нису успеле да прописно спроведу истрагу и кривично гоне званичнике и полицијске службенике који су наводно починили озбиљна кршења, укључујући случајеве мучења, у периоду од протеста 2011. године. Такође је саопштено да су најмање три притвореника преминула током 2021. године, наводно услед недостатка медицинске неге, и да су здравствени и хигијенски услови у пренатрпаним затворима у

Бахреину и даље лоши. Такође је известила да су затворске власти насилно угушиле миран седећи протест у затвору *Jau*.

В. Годишњи извештаји организације Amnesty International

1. Извештај организације Amnesty International о Бахреину за 2012. годину

75. Организација *Amnesty International* је 2012. године известила да је Бахреин доживео акутну кризу у погледу стања људских права чија је последица убиство најмање 47 људи, укључујући пет припадника безбедносних снага и пет особа које су преминуле у притвору од последица мучења. Она је даље известила да су безбедносне снаге употребиле прекомерну силу против мирољубивих демонстраната, и да је на стотине лица приведено у вези са протестима, од којих су велика већина муслимани шиитске вероисповести. Многи притвореници су навели да су их тукли, приморавали да стоје током дугих временских периода, подвргавали електрошоковима, ускраћивали сан и претили им силовањем, при чему власти нису спровеле независну истрагу о већини ових навода, нити су адекватно истражиле наводе о мучењу у истражном затвору и прихватиле спорна „признања/искaze” као доказ кривице. Стотине цивила у притвору је било подвргнуто неправедним судским поступцима пред војним судовима, док су водећим опозиционим активистима изречене казне доживотног затвора. Људи који су демонстрирали против владе, укључујући студенте, су отпуштени са својих послова и са универзитета.

76. Извештај се позива на налазе Независне истражне комисије Бахреина (видети став 73. горе) и наводи, између осталог, да је Комисија потврдила да су многи затвореници били подвргнути мучењу од стране службеника безбедности који су веровали да могу да поступају некажњено.

2. Извештај организације Amnesty International за 2020/2021. годину

77. У извештају организације *Amnesty International* за 2020/2021. годину се тврди да су затвореници у Бахреину били злостављани и у неким случајевима мучени, као и да су затворски услови били лоши. Тужιοци нису успели да ефективно реше притужбе на мучење које су им упућене, упркос широко распрострањеним пријавама таквог поступања на одређеним местима, при чему су затвореници често успевали да идентификују установу где се мучење изводи, а понекад и име и чин наводних мучитеља. У претходне четири године није забележен ниједан случај успешног кривичног гоњења због мучења вршеног зарад изнуђивања исказа/признања. Затворски услови, нарочито у централном затвору *Jau* на југоистоку Бахреина, били су лоши, без санитарних услова и са честим злостављањем, укључујући произвољно одузимање личних ствари, одмазду уколико би затвореници отворено говорили и ускраћивање адекватне медицинске неге.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 3. И ЧЛАНА 13. КОНВЕНЦИЈЕ

78. Подносилац се притуживао на основу члана 3. Конвенције да су постојали суштински разлози за веровање у време његовог изручења да ће се, уколико буде био изручен, суочити са стварним ризиком да буде подвргнут мучењу или нечовечном или понижавајућем поступању, и да домаће власти те ризике нису узеле у обзир приликом одлучивања о његовом изручењу. Он се даље притуживао да га је изручење Бахреину изложило казни доживотног затвора без изгледа да ће икада бити пуштен на слободу, и да домаће власти такође нису узеле у обзир тај ризик приликом одлучивања о његовом изручењу.

79. Подносилац се такође притуживао на основу члана 13. Конвенције да му није био доступан делотворан домаћи правни лек у погледу његових притужби према члану 3, а нарочито да му домаће власти нису дозволиле да поднесе захтев за азил.

80. Релевантни чланови гласе:

Члан 3.

„Нико не сме бити подвргнут мучењу, или нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању.”

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред домаћим властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.”

А. Члан 3. Конвенције

1. Допуштеност

(а) Поднесци страна

(i) Влада

81. Влада је тврдила да подносилац није правилно користио уставну жалбу нити је искористио поступак азила. Она је такође тврдила да ни уставна жалба нити захтев за азил не могу аутоматски одложити изручење, али је, међутим, остала при ставу да Уставни суд може да одложи извршење одлуке на захтев подносиоца уколико би то проузроковало ненадокнадиву штету (видети став 44. горе). Она се позвала на одлуку Уставног суда од 30. октобра 2014. године (видети став 59. горе) у којој је, како је навела, суд разматрао захтев за азил лица у погледу којег је примљен захтев за изручење, слично предметном случају. Влада је такође навела да лица која су изразила намеру да затраже азил немају исти статус као лица која су затражила азил.

82. Влада је даље тврдила да су притужбе у вези са чланом 3. размотрене у поступку изручења. Она се посебно позвала на чл. 7, 16. и 21. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима (видети ст. 51–53. горе). Влада је тврдила да је током поступка изручења подносилац прво одлучио да ћути, и да се први пут обратио суду две недеље након лишења слободе. Његови накнадни дописи су послати у јануару 2022. године, када су адвокати у Републици Србији били у штрајку (видети став 37 горе), што је морало да утиче на његов контакт са адвокатицом коју му је одредила држава. У сваком случају, адвокатица коју му је одредила држава се не може сматрати кривом с обзиром на то да је подносилац одлучио да ћути, те је било нејасно каква јој је упутства дао.

(ii) Подносилац представке

83. Подносилац је оспорио Владине тврдње. Конкретно, пошто уставна жалба није имала аутоматски суспензивно дејство, она се не може сматрати делотворним домаћим правним леком, што показују одлука Уставног суда на коју се Влада позива и дужина поступка у том случају (видети ст. 59. и 60. горе). Подносилац је такође тврдио да је, након што је првобитно искористио своје право на ћутање, изричито ставио до знања судовима да ће се, уколико буде био изручен, суочити са стварним ризиком да буде подвргнут поступању које је супротно члану 3. Ни у једном тренутку му није пружена прилика да темељно документује своје тврдње на суду јер га адвокатица коју му је одредила држава никада није посетила у притвору, и није му било дозвољено да контактира своју породицу или да ангажује адвоката по сопственом избору.

(b) Оцена Суда

(i) Општа начела

84. Релевантна општа начела у погледу неисцрпљивања домаћих правних лекова наведена су у предмету, на пример, *Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS) против Швајцарске [BB]* (број 21881/20, ст. 138–44, од 27. новембра 2023. године). Конкретно, не постоји обавеза прибегавања правним лековима који су неадекватни или неделотворни (*ibid.*, став 141.). Суд понавља да ће када подносилац представке настоји да спречи његово или њено удаљење са територије државе уговорнице, наводећи да би услед таквог удаљења он или она био суочен са ризиком од поступања супротног члану 3. Конвенције, правни лек бити делотворан само уколико производи аутоматски суспензивно дејство (видети *D.A. и други против Пољске*, број 51246/17, став 38, од 8. јула 2021. године, и изворе цитиране у том предмету). Када правни лек има аутоматски суспензивно дејство, од подносиоца представке ће се обично захтевати да искористи тај правни лек. Судско преиспитивање, тамо где је доступно и где ће подношење захтева за судско преиспитивање деловати као препрека удаљењу, мора се сматрати делотворним правним леком који ће, у принципу, подносиоци представке бити у обавези да исцрпе пре него што поднесу представку Суду или уистину затраже изрицање привремене мере према правилу 39. Пословника Суда за одлагање удаљења (видети *L.M. и други против Русије*, број 40081/14 и 2 друге, став 100, од 15. октобра 2015. године, и изворе цитиране у њему). У случајевима када је одлука којом је наложено удаљење подносиоца представке са територије, у поступку изручења или административног протеривања, остала на снази упркос подношењу захтева за доделу статуса избеглице и/или привремену заштиту, Суд се, у разматрању притужби према члану 3, првенствено фокусирао на ове поступке као основ за притужбу поднесену према члану 3. Суд је утврдио да приликом одлучивања о питању могућности удаљења, обим преиспитивања од стране домаћих органа, укључујући и судове, треба да укључи релевантне аргументе о злостављању које су изнели подносиоци представке, с обзиром на апсолутну природу члана 3. (*ibid.*, члан 102.).

(ii) Примена горе наведених начела на предметни случај

(α) Наводни ризик да подносилац буде подвргнут мучењу или нечовечном или понижавајућем поступању и наводни пропуст домаћих власти да процене тај ризик

85. Суд примећује да ни подношење уставне жалбе, нити подношење захтева за азил немају аутоматски суспензивно дејство у вези са изручењем, као што је Влада признала (видети став 81. горе). Иако је Влада тврдила да би Уставни суд могао да одложи извршење пресуда на захтев подносиоца захтева, Суд примећује да она није поднела било какву судску праксу у прилог таквој тврдњи. Суд примећује да је у једином случају на који се Влада позвала, Уставни суд донео своју одлуку након готово три године трајања поступка (видети став 60. горе) и да доношењем такве одлуке није одложено извршење налога за неизбежно протеривање. Суд понавља да обавеза исцрпљивања домаћих правних лекова захтева од подносиоца представке да нормално користи правне лекове који су доступни и довољни у погледу његових или њених притужби према Конвенцији (видети предмет *Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS)*, цитиран горе, став 139.). Постојање дотичних правних лекова мора бити довољно извесно не само у теорији већ и у пракси, јер ће им у супротном недостајати неопходна доступност и делотворност (*ibid.*). Суд примећује да се Влада није позвала ни на једну судску праксу која би указивала на то да се Уставни суд по хитном поступку бавио уставним жалбама које се односе на, као у предметном случају, неизбежна изручења, нити да је изрекао привремене мере у том погледу у пракси, што би било потребно како би показала да је поступак био делотворан у контексту изручења.

86. Суд такође узима у обзир тврдњу Владе да лица која су изразила намеру да затраже азил немају исти статус као лица која су затражила азил (видети став 81. *in fine* горе). Међутим, с обзиром на примењива правила (видети ст. 46–50. горе) и одсуство било каквог примера домаће праксе, Суд примећује да подношење захтева за азил, истовремено или након поступка изручења, нема утицаја на налог за извршење изручења који остаје на снази.

87. С обзиром на горе наведено, Суд сматра да се ни подношење уставне жалбе, нити подношење захтева за азил или изражавање намере да се азил затражи, не могу сматрати делотворним правним лековима против налога за изручење у Републици Србији.

88. Суд даље примећује да домаће законодавство прописује да се личне околности, као и односи лица чије је изручење затражено са државом молиљом, испитују у току поступка изручења. Конкретно, на домаћим судовима је да испитају да ли су испуњене претпоставке за изручење, укључујући и оне које су претходно поменуте (видети став 53. горе). Уколико суд утврди да су претпоставке уа изручење испуњене, он ће донети одлуку у том смислу (видети став 55. горе). Међутим, лице на које се таква одлука односи може уложити жалбу на њу, након чега горе наведени суд може да укине или измени такву одлуку (*ibid.*). Министар правде одлучује да ли ће захтев за изручење одобрити или не, али тек након што добије коначну одлуку да су испуњене претпоставке за изручење (видети став 56. горе). Другим речима, судски поступак представља претпоставку за изручење у Србији, односно делује као препрека удаљењу. Стога се мора сматрати делотворним правним леком у Србији у вези са удаљењем странца, који, у принципу, подносиоци захтева морају да исцрпе пре него што поднесу представку Суду или уистину затраже изрицање привремене мере према правилу 39. Пословника Суда за одлагање удаљења (видети став 84. горе).

89. Суд примећује да је током поступка изручења подносилац у неколико наврата изразио бојазан од злостављања уколико буде био изручен. Конкретно, током поступка изручења пред Вишим и Апелационим судом, он је изричито навео да је шиит по вероисповести, да је политички и раднички активиста још од 1994. године, и да ће, уколико буде био изручен, прво бити подвргнут мучењу, а затим убијен (видети ст. 9, 12. и 17. горе). Такође је тврдио да је, након почетка револуције у Бахреину, био стављен на списак активиста, због чега је морао да побегне из Бахреина (видети ст. 12. и 18. горе). Адвокатица подносиоца коју је именовала држава је такође навела да је подносилац био политички затвореник који се, као шиит, плашио прогона, а нарочито мучења и злостављања, у случају његовог изручења (видети ст. 8. и 13. горе). Она се позвала на релевантно домаће законодавство, поднеске подносиоца у том погледу и новинске чланке (*ibid.*). Ови наводи јасно потпадају под обим члана 3. Конвенције, који су, како наводи Влада, требали бити испитани у спорном поступку изручења (видети став 82 горе).

90. С обзиром на горе наведено, Суд сматра да су аргументи Владе неубедљиви (видети став 82. горе), и сматра да је подносилац у току поступка изручења у довољној мери изнео своју притужбу да је постојао ризик од злостављања у супротности са чланом 3. Конвенције уколико би био изручен.

91. Сходно томе, Суд одбацује приговор Владе о неисцрпљивању у вези са том притужбом.

(β) Наводни ризик од служења казне доживотног затвора без условног отпуста и наводни пропуст домаћих власти да процене тај ризик

92. Суд примећује да ни подносилац, нити његов адвокат ни у једном тренутку у току поступка изручења нису тврдили да би се подносилац суочио са ризиком од изрицања казне доживотног затвора без условног отпуста уколико буде изручен (видети ст. 8–9. и 12–18. горе). На овом месту, Суд понавља да постојање пуких сумњи у изгледе за успех одређеног правног лека који није очигледно узалудан, није ваљан разлог да се тај правни пут за исходавање обештећења не исцрпи (видети предмет *Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS)*, цитиран горе, став 142.).

93. Сходно томе, та притужба се мора одбацити на основу члана 35. ст. 1. и 4. Конвенције услед неисцрпљивања домаћих правних лекова.

(iii) Оцена Суда

94. Суд констатује да притужба подносиоца, да су домаћи судови пропустили да испитају да ли би се дотични суочио са ризиком од злостављања уколико би био изручен, није ни очигледно неоснована ни недопуштена по било ком другом основу наведеном у члану 35. Конвенције. Према томе, она се мора прогласити допуштеном.

2. Основаност

(а) Поднесци страна

(i) Подносилац представке

95. Подносилац је навео да је био подвргнут мучењу у Бахреину због учешћа у протестима 2007. године (видети став 71. горе), и да је такође учествовао у протестима 2011. године (видети ст. 72–73. и ст. 75–76. горе) у којима је био повређен када је полиција разбила протесте. Он је тврдио да иако је изричито изјавио у поступку изручивања да би се, уколико буде изручен, суочио са стварним ризиком да буде подвргнут поступању супротном члану 3, домаћи судови нису испитали његове тврдње у том погледу, што представља кршење чл. 3. и 13. Он је такође тврдио да добијање дипломатских уверавања да ће му се поново судити није ослободило Тужену државу њене обавезе да испита да ли би се суочио са ризиком од злостављања. Такође је навео да се Влада није осврнула на оно што му се догодило након изручења (видети ст. 40. и 42. горе).

(ii) Влада

96. Влада је навела да су поднесци подносиоца пред домаћим судовима били потпуно непоткрепљени, иако је имао довољно времена да поднесе релевантне доказе с обзиром да је до тада био у притвору више од два месеца, током којих је могао слободно да комуницира са својим адвокатом. Она је тврдила да су домаћи органи разматрали поднеске подносиоца у контексту других доказа, нарочито у погледу тога да је против њега постојала правоснажна судска пресуда за кривична дела која су била еквивалентна тероризму; да је његово присуство у Србији било незаконито; да је поседовао фалсификован пасош; да је остало нејасно када је подносилац ушао на територију Републике Србије; како је дошао у посед фалсификованог пасоша; шта је радио у Србији; какве су му биле намере у погледу останка у или напуштања Србије; и да није пружио доказе за своју тврдњу да је у Србију дошао да студира са 48 година. Његово присуство у Србији је представљало безбедносни ризик за све грађане Србије и све присутне у земљи. Имајући у виду наведене околности, било је разумљиво да су судови имали резерве према његовим каснијим изјавама о наводном ризику од политичког прогона, и да их нису сматрали убедљивим.

97. Влада је даље тврдила да је захтев за изручење Бахреина у потпуности био у складу са Европском конвенцијом о екстрадицији, и да је поступак изручења вођен законито, што је потврдио Заштитник грађана (видети став 39. горе), и у складу са релевантним међународним конвенцијама и домаћим законодавством, при чему су сви наведени акти темељно испитани од стране домаћих судова.

98. Влада је такође тврдила да су наводи о ситуацији подносиоца након изручења (видети ст. 40. и 42. горе) засновани на изјави треће стране чију аутентичност и кредибилитет Тужена држава није могла да потврди. У сваком случају, околности подносиоца након изручења биле су под јурисдикцијом друге државе, те Тужена држава није имала никакав утицај на њих.

(b) Оцена Суда

(i) Општа начела

99. Релевантна општа начела су сажета у предмету *J.K. и др. против Шведске* ([BB], број 59166/12, ст. 77–105, од 23. августа 2016. године, у вези са протеривањем тражилаца азила) и, недавно, у предмету *Khasanov и Rakhmanov против Русије* ([BB], бр. 28492/15 и 49975/15, ст. 93–116, од 29. априла 2022. године, у контексту изручења подносиоца представке).

100. Конкретно, Суд понавља да државе уговорнице имају право, у складу са добро утврђеним међународним правом и у складу са својим уговорним обавезама, укључујући Конвенцију, да контролишу улазак, боравак и протеривање странаца (видети *Saadi против Италије* [BB], број 37201/06, став 124, ЕСЉП 2008, као и изворе цитиране у њему). Међутим, протеривање од стране државе уговорнице може довести до постављања питања према члану 3, и стога укључити одговорност те државе према Конвенцији када су пружени значајни разлози за веровање да би се дотично лице, уколико буде протерано, суочило са стварним ризиком да буде подвргнуто поступању супротном члану 3. у земљи одредишта (*ibid.*, став 125.). У овим околностима, члан 3. подразумева обавезу да се дотично лице не депортује у ту земљу (*ibid.*; видети, такође, *F.G. против Шведске* [BB], број 43611/11, став 111, од 23. марта 2016. године, као и изворе цитиране у њему).

101. С обзиром на чињеницу да члан 3. садржи једну од најосновнијих вредности демократских друштава и да забрањује, у апсолутном смислу, мучење и нечовечно или понижавајуће поступање или кажњавање, императив је да процена постојања стварног ризика, коју треба да спроведу домаћи органи, мора нужно бити ригорозна (видети *A.M.A. против Холандије*, број 23048/19, став 68, од 24. октобра 2023. године, као и изворе цитиране у њему). Домаћи органи су дужни да узму у обзир не само доказе које је подносилац поднео, већ и све друге чињенице које су релевантне у предмету који се испитује (*ibid.*). Суд се мора уверити да је процена извршена од стране органа државе уговорнице била адекватна и довољно поткрепљена домаћим материјалима, као и материјалима који потичу из других поузданих и објективних извора као што су, на пример, друге државе уговорнице или треће државе, агенције Уједињених нација и угледне невладине организације (видети предмет *F.G. против Шведске*, цитиран горе, став 117. *in fine*; и *Mamazhonov против Русије*, број 17239/13, став 135, од 23. октобра 2014. године, као и изворе цитиране у њему).

102. Будући да, у случајевима ове врсте, природа одговорности држава уговорница према члану 3. лежи у чину излагања појединца ризику од злостављања, постојање ризика се мора проценити првенствено с обзиром на оне чињенице које су биле познате, или су морале бити познате држави уговорници у време протеривања (видети *M.S. против Словачке и Украјине*, број 17189/11, став 116, од 11. јуна 2020. године). Процена се мора фокусирати на предвидиве последице удаљења подносиоца представке у земљу одредишта, у светлу опште ситуације у таквој земљи и његових или њених личних околности (видети, на пример, предмет *F.G. против Шведске*, цитиран горе, став 115. *in fine*, као и изворе цитиране у њему). Суд, међутим, није спречен да узме у обзир информације које постану познате тек након изручења. Ово може бити од користи за потврђивање или оповргавање процене стране уговорнице у погледу основаности или неоснованости страхова изражених од стране подносиоца представке (видети предмет *M.S. против Словачке и Украјине*, цитиран горе, став 117, као и изворе цитиране у њему).

103. У случају када је држава која прима лице које се изручује дала уверавања, та уверавања представљају даљи релевантан фактор који ће Суд размотрити. Међутим, уверавања сама по себи нису довољна да осигурају адекватну заштиту од ризика од злостављања. Постоји обавеза да се испита да ли уверавања пружају, у својој практичној примени, довољну гаранцију да ће подносилац представке бити заштићен од ризика од злостављања. Тежина коју треба дати уверавањима државе која прима лице које се изручује зависи, у сваком случају, од околности које су преовладале у релевантно време (видети *Nizomkhon Dzhurayev против Русије*, број 31890/11, став 111, од 3. октобра 2013. године, као и изворе цитиране у њему).

(ii) Примена горе наведених начела на предметни случај

104. Суд на почетку констатује да ће, у околностима предметног случаја, испитивање истог од стране Суда бити усмерено на утврђивање тога да ли су државни органи испунили своје процесне обавезе према члану 3. Конвенције (видети предмет *M.S. против Словачке и Украјине*, цитиран горе, став 121.).

105. Суд примећује да су судови приликом одлучивања о томе да ли подносиоца треба изручити, одбацили аргумент његовог адвоката да би подносилац могао да се суочи са смртном казном уколико буде изручен, на основу тога што релевантно право Бахреина не прописује смртну казну за кривично дело у вези са којим је затражено изручење подносиоца (видети став 19. горе). Чини се да је то био једини покушај да се анализира да ли се подносилац могао суочити са било каквим ризиком. Домаћи судови нису разматрали питање да ли би се

подносилац суочио са ризиком од поступања супротног члану 3. уколико би био изручен Бахреину, што је представљало једино релевантно питање за које се очекивало да ће га власти размотрити према Конвенцији, без обзира на статус подносиоца према домаћем закону (видети *A.D. и др. против Турске*, број 22681/09, став 99. *in fine*, од 22. јула 2014. године). Они нису испитивали каква је општа ситуација у Бахреину, нити су извршили било какву, а камоли адекватну проверу његових личних околности (видети ст. 11. и 19. горе). Они нису успели да прибаве ниједан међународни извештај релевантан за ситуацију у Бахреину (видети ст. 68–77. горе), од којих је један изричито указао на то да је подносилац у прошлости био подвргнут злостављању (видети став 71. горе), и нису дозволили подносиоцу да поткрепи своје тврдње. Конкретно, Суд сматра да се против подносиоца не може тврдити да није пружио било какве доказе у прилог својим тврдњама с обзиром на то да је био у притвору, и чини се да, осим првог првог контакта са адвокатицом коју је именovala држава када је ухапшен, подносилац није имао накнадни контакт са њом, иако је у више наврата изјавио да поседује документацију и фотографије којима би поткрепио своје поднеске, и затражио да ангажује адвоката како би исте предочио суду (видети став 12. ст. 14–15. и ст. 17–18).

106. Уместо спровођења суштинске анализе у погледу наводне бојазни подносиоца од прогона, домаћи органи су се ограничили на формално испитивање законских услова за изручење подносиоца, односно да ли су испуњени критеријуми за изручење дефинисани у оквиру Европске конвенције о екстрадицији и Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима (видети ст. 11. и 19. горе). Они су пропустили да испитају његове поднеске у вези са постојањем ризика од злостављања, без обзира на њихову надлежност да испитају „личне околности [подносиоца представке] и односе лица чије је изручење затражено са државом молићом” (видети став 53. горе). Судови су се фокусирали на природу почињених кривичних дела и присуство подносиоца у Србији као незаконито, а не на процену његових тврдњи према члану 3. (видети ст. 11. и 19. горе). Уверавања дата од стране државе молиље су се тичала поновног суђења у присуству подносиоца, при чему домаћи судови нису проценили да ли су иста, у практичној примени, пружила довољну гаранцију да ће подносилац бити заштићен од ризика од поступања забрањеног Конвенцијом, упркос томе што су имали обавезу да то учине (видети предмет *Nizomkhon Dzhurayev*, цитиран горе, став 119.). Суд даље примећује да се Министарство правде није ангажовало на било каквом испитивању поднесака подносиоца по овом питању (видети став 20. горе). Сходно томе, Суд не може прихватити тврдњу Владе да су аргументи подносиоца оцењени у светлу других околности случаја и да је закључено да нису довољно убедљиви (видети став 96 горе).

107. С обзиром на горе наведено, Суд утврђује да домаћи органи у поступку изручења нису извршили било какву, а камоли ригорозну проверу навода подносиоца у вези са ризиком од злостављања у Бахреину које је супротно члану 3.

108. Дакле, дошло је до процедуралне повреде члана 3. Конвенције услед пропуста српских власти да испитају, на начин који је компатибилан са захтевима судске праксе Суда, тврдњу подносиоца да се плашио злостављања у Бахреину пре него што су га изручили тој земљи (*ibid.*, став 130; видети, такође, предмет *A.M.A. против Холандије*, цитиран горе, ст. 79–80.).

В. Члан 13. Конвенције

109. Имајући у виду своје закључке према члану 3. Конвенције (видети ст. 92–93. и став 108. горе), Суд не сматра потребним да засебно испитује ни допуштено, нити основаност притужби подносиоца по овој глави.

II. УСКЛАЂЕНОСТ СА ЧЛАНОМ 34. КОНВЕНЦИЈЕ

110. Подносилац се притуживао да је његово изручење Бахреину, упркос привременој мери изреченој од стране Суда према правилу 39. Пословника Суда, за последицу имало повреду члана 34. Конвенције, који гласи:

„Суд може да прима представке од сваког лица, невладине организације или групе лица који тврде да су жртве повреде права установљених Конвенцијом или Протоколима уз њу, учињене од стране неке Високе стране уговорнице. Високе стране уговорнице се обавезују да ни на који начин не ометају ефикасно вршење овог права.”

111. Правило 39. Пословника Суда, у релевантном делу, је у релевантно време предвиђао следеће:

„1. Веће или, када је то примерено, председник одељења или дежурни судија именован у складу са ставом 4. овог правила може, на захтев странке или било ког другог заинтересованог лица, или по сопственом нахођењу, указати странкама на сваку привремену меру за коју сматра да треба бити усвојена у интересу странака или правилног вођења поступка.

...

3. Веће или, када је то примерено, председник одељења или дежурни судија именован у складу са ставом 4. овог правила може затражити информације од странака о било ком питању у вези са спровођењем било које привремене мере коју је одредило...”

А. Поднесци страна

112. Влада је признала да Тужена држава није испоштовала привремену меру Суда. Она је навела да је то учинила зато што је привремена мера изречена у петак ван радног времена државних органа Републике Србије, у време када су информације о таквој привременој мери могле бити прослеђене само путем електронске поште, док је подносилац изручен у понедељак у 4:00 часова ујутру, односно пре почетка првог радног дана у недељи.

113. Подносилац је навео да су домаћи органи били добро упознати са привременим мером Суда пре него што је изручен, и да је Виши суд могао да испоштује привремену меру тиме што би одбио налог којим се налаже да полицијски службеници одведу подносиоца из притворске јединице (видети став 30. горе).

В. Оцена Суда

114. Суд понавља да су се, на основу члана 34. Конвенције, државе уговорнице обавезале да ће се уздржати од било каквог чина или пропуста који би могао да омета ефективно остваривање права на појединачну представку, што је доследно потврђивано као камен темељац система Конвенције. Пропуст државе да испоштује привремену меру повлачи за собом повреду тог права (видети *Mamatkulov и Askarov против Турске* [Вв], бр. 46827/99 и 46951/99, ст. 128–29, ЕСЉП 2005-I). Суд не сматра потребним да још једном елаборира значај привремених мера у систему Конвенције или њихову изузетну природу, што захтева највећи степен сарадње од стране државе на коју се таква мера односи, с обзиром да су ова начела веома добро утврђена (видети *О.О. против Русије*, број 36321/16, став 56. *in fine*, од 21. маја 2019. године; *М.К. и др. против Пољске*, број 40503/17 и 2 друге представке, ст. 231–32, од 23. јула 2020. године, као и изворе цитиране у њему).

115. Враћајући се на предметни случај, Суд примећује, а странке у спору не оспоравају, да је у петак, 21. јануара 2022. године, у 19.57 часова, изречена привремена мера према правилу 39. Пословника Суда којом се одлаже удаљење подносиоца, и да је о томе одмах обавештен Заступник Владе (видети став 27. горе). Суд такође констатује да је у време када је привремена мера изречена, изручење подносиоца било планирано за уторак, 25. јануар 2022. године (видети став 26. горе), односно да су домаћи органи требали да имају најмање један радни дан пре изручења како би се обезбедило да сви релевантни органи буду обавештени о привременој мери. Тек након што је привремена мера изречена и прослеђена Туженој Влади, изручење је померено за понедељак, 24. јануара 2022. године у 4.00 часова ујутру, и то из непознатих разлога (видети ст. 26–27. и став 29. горе). Суд је признао да практични приступ различитих органа у погледу размене информације може представљати потешкоће за непосредну примену привремене мере коју је Суд изрекао (видети предмет *О.О. против Русије*, цитиран горе, став 62. *in limine*). Он, међутим, примећује да Влада није тврдила да релевантни домаћи органи нису били упознати са привременом мером, већ да је, с обзиром на чињеницу да је она била изречена у петак ван радног времена, она могла бити прослеђена само путем електронске поште (видети став 112. горе). Суд примећује да су, без обзира на наведено, сви релевантни органи, укључујући Министарство унутрашњих послова, које је било задужено за спровођење изручења подносиоца (видети став 58. горе), били очигледно обавештени и свесни привремене мере много пре него што је изручење подносиоца извршено (видети ст. 28. и 31. горе) у понедељак, 24. јануара 2022. године, у 4.00 часова ујутру, односно више од два дана након изрицања привремене мере (видети став 32. горе).

116. Суд такође не може а да не примети да је захтев Бахреина да се изручење подносиоца убрза такође примљен ван радног времена, тачније у суботу, 22. јануара 2022. године, и да су, без обзира на наведену околност, исти домаћи органи одмах почели поступати по том захтеву у току предметног викенда (видети ст. 29–30. и став 32. горе).

117. Имајући у виду горе наведено, а посебно имајући у виду специфичне околности случаја и нејасне разлоге за изручење подносиоца, Суд не налази да је објашњење које је дала Влада компатибилно са природом хитног захтева који има за циљ да спречи неизбежно удаљење лица. По дефиницији, ове одлуке нису сложене за спровођење, јер је потребно само обавестити локалне органе власти одговорне за спровођење протеривања и/или администрацију притворске јединице о привременој забрани удаљења лица са територије државе уговорнице, што је у предметном случају уредно и учињено. С обзиром на све информације које поседује, Суд није задовољан уверавањем да је Влада у предметном случају предузела све разумне кораке како би испоштовала одлуку Суда (видети *Kamaliyevу против Русије*, број 52812/07, став 78, од 3. јуна 2010. године).

118. Горенаведена разматрања омогућавају Суду да закључи да ништа није објективно представљало препреку поштовању мере коју је Суд изрекао у складу са правилом 39. Пословника Суда (*ibid.*, став 79; видети такође *O.M. и D.S. против Украјине*, број 18603/12, став 127. *in limine*, од 15. септембра 2022. године).

119. Сходно томе, Суд закључује да српске власти нису испоштовале привремену меру коју је Суд изрекао према правилу 39, чиме су прекршиле своју обавезу према члану 34. Конвенције.

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 46. КОНВЕНЦИЈЕ

120. Релевантни део члана 46. Конвенције гласи:

„1. Високе стране уговорнице се обавезују да се повинују правоснажној пресуди Суда у сваком предмету у коме су странке.

2. Правоснажна пресуда Суда се доставља Комитету министара који надгледа њено извршење.”

121. Подносилац је тражио од Суда, у складу са чланом 46. Конвенције, да укаже Влади да предузме опипљиве и делотворне мере како би затражила његов повратак из Бахреина у Србију. Он се позвао на предмете *Savridin Dzhurayev против Русије* (број 71386/10, ст. 252–54, ЕСЉП 2013 (изводи)), и *Garabayev против Русије* (број 38411/02, ст. 34–35, од 7. јуна 2007. године).

122. Влада је оспорила захтев подносиоца као „нереалан” с обзиром на све околности и природу кривичног дела за које је проглашен кривим.

123. Општа начела у вези са обавезама државе према члану 46. Конвенције, у контексту извршења пресуда у којима је Суд утврдио повреду Конвенције, утврђена су, између осталог, у пресуди *Oleksandr Volkov против Украјине* (број 21722/11, ст. 193–95, ЕСЉП 2013).

С обзиром на обим своје надлежности и природу и обим утврђене повреде, Суд не сматра прикладним да изузетно изричне било какве мере које се могу предузети како би се та повреда отклонила. На Туженој држави је да спроведе, под надзором Комитета министара, оне мере које сматра одговарајућим како би заштитила права подносиоца (видети предмет *А.М.А. против Холандије*, цитиран горе, став 87.).

IV. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

124. Члан 41. Конвенције гласи:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.”

А. Штета

125. Подносилац је тражио износ од „најмање” 15.000 евра (ЕУР) на име нематеријалне штете, али је Суду оставио да по сопственој процени одреди тачан износ такве накнаде.

126. Влада је оспорила потраживање подносиоца као неосновано и претерано.

127. Суд понавља да га члан 41. овлашћује да оштећеној страни приушти правичну накнаду за коју сматра да је одговарајућа. Он примећује да је утврдио две повреде Конвенције у предметном случају, укључујући повреду члана 3. Као резултат тога, подносилац је засигурно претрпео нематеријалну штету која се не може обештетити само утврђивањем повреде. Процењујући на правичној основи, Суд досуђује подносиоцу представке износ од EUR 9.800 на име нематеријалне штете, као и било који порез који се може наплатити подносиоцу представке на тај износ.

В. Трошкови и издаци

128. Подносилац није поднео захтев за надокнаду насталих трошкова. Сходно томе, Суд сматра да нема основа да му за исте досуди било какав износ.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* притужбу према члану 3. Конвенције, којом је подносилац навео да су домаћи судови пропустили да испитају да ли би он, у случају изручења, био суочен са ризиком од злостављања, допуштеном;

2. *Проглашава* притужбу према члану 3. Конвенције, којом је подносилац навео да би услед пропуста домаћих судова да испитају његову притужбу, у случају његовог изручења, био суочен са ризиком издржавања казне доживотног затвора без могућности условног отпуста, недопуштеном;

3. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 3. Конвенције у вези са притужбом подносиоца која се тиче пропуста домаћих судова да испитају да ли би он, у случају изручења, био суочен са ризиком од злостављања;

4. *Утврђује* да нема потребе за испитивањем допуштености или основаности притужбе према члану 13. Конвенције;

5. *Утврђује* да Тужена држава није испунила своје обавезе из члана 34. Конвенције;

6. *Утврђује*

(а) да Тужена држава мора да исплати подносиоцу, у року од три месеца од дана када ова пресуда постане правоснажна у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, износ од EUR 9.800 (девет хиљада и осам стотина евра), као и било који порез који се може наплатити подносиоцу у вези са овим износом у погледу накнаде нематеријалне штете, који ће бити конвертован у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате;

(б) да, по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба исплатити обичну камату на горе наведени износ по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена;

7. *Одбацује* преостали део захтева подносиоца за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми дана 25. марта 2025. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Milan Blaško

секретар Одељења

Ioannis Ktistakis

председник